

Sven Bislev
stud.scient.pol.

POLITOLOGI OG IMPERIALISME

En anmeldelse af bøgerne: "Comparative Politics, A Developmental Approach" af Almond & Powell, og "Politics in the Republic of South Africa" af Leonard M. Thompson, begge Little, Brown, Boston 1966.

Indledning.

Politologien kan forholde sig til imperialismen på tre måder: den kan stille teorier til rådighed som et redskab for imperialismen; den kan behandle imperialismen teoretisk, og den kan være et element i imperialismens kulturelle aspekt. Denne anmeldelse skulle gerne medvirke til at afsløre, at den første og tredje af de nævnte muligheder faktisk er realiserede - samtidig med, at det er mit ønske at bidrage til realiseringen af den anden mulighed.

For at opnå noget af dette, er det nødvendigt at berøre en særdeles stor mængde problemstillinger. Dette forhold i forbindelse med pladshensyn og overvejelsernes midlertidige karakter gør, at det fremsatte i nogen grad får karakter af spredte bemærkninger. Jeg vil dog, for at sikre det skrevne en vis nytteværdi, gøre en del ud af at referere Almond & Powell's bog. For at lette disposition og læsning forsøger jeg at referere først og kritisere bagefter - men det er ikke let.

Jeg kommer ikke i anmeldelsen ind på en nærmere explicit analyse af imperialismen som sådan - hvorfor det vil være relevant med en bemærkning om, hvad jeg på nuværende tidspunkt forstår ved dette ord. Jeg anser imperialismen for primært at være et økonomisk fænomen (f.eks. private erhvervsvirksomheders økonomiske operationer i fattigere lande) med økonomiske årsager (f.eks. kapitalens koncentration) - men med politiske og sociale følgevirkninger og ledsagefænomener, således at sociale forhold, udenrigspolitik og ideologier tilpasses imperialismen og anvendes som red-

skaber for den.

Når jeg derefter mener det berettiget at anvende et begreb som f.eks. kulturimperialisme, skal det forstås som den økonomiske imperialismes nødvendige afsmitning på og omdannelse af kulturen - og som "kulturelle" strukturers anvendelse som redskaber for imperialismen.

Den politologiske videnskab kan ses som et sådant led i kulturimperialismen - særlig tydeligt, hvis man betragter Political Development-skolen og afrikaforskningen i USA. Teorier, litteratur og forskningsresultater fra disse to grene reflekterer det amerikanske samfunds ideologi, som derefter eksporteres til andre lande ved hjælp af den amerikanske litteraturs kvantitative overvægt og den lette adgang til disse andre lande, som økonomiske og militære strukturer i øvrigt giver amerikanerne. Dette er en form for imperialisme. En anden form er den, at de amerikanske udviklingsteorier og udviklingsforskningen (foruden afrikaforskningen gælder dette også forskningen i Sydøstasien og Latinamerika) opbygger teorier som er særligt velegnede til at anvendes i den virksomhed, som er et led i imperialismen: de imperialistiske magters udenrigspolitik og de underudviklede landes eliter, hvor disse fører den åbne dørs politik.

Dette var kun en illustration af nogle sammenhænge. Dokumentation for illustrationsmaterialets ægthed kan findes andetsteds¹⁾.

Referat af Almond & Powell

Det følgende referat er nok noget præget af, at det skal bruges til kritik af bogen bagefter - men at give et fuld-

1) Se om politisk udvikling Egil Fossum "political Development and Strategies for Change" i Journal of Peace Research 1-1970 s. 17 ff., om afrikaforskningen Maj Palmberg "Den nya afrikaforskningen" i Häften för Kritiska Studier 2-3, 1970 s. 64 ff. og om Sydøstasien Noam Chomsky "American Power and the New Mandarins" Penguin 1970.

stændigt referat¹⁾ er særdeles svært med hensyn til netop denne bog, sprængfyldt som den er med begreber, definitioner og alle mulige former for teorier. Komplexiteten og den meget flydende sammenhæng mellem de forskellige teorier har fået mig til her i det "referede" afsnit at følge bogens kapitelopdeling. Det "kritiske" afsnit ser den mere under ét.

Kapitel I: beskriver den "intellektuelle revolution" indenfor disciplinen "comparative government" og formulerer nogle tendenser, som denne "revolution" er mundet ud i, tendenser, som bogen søger at være et udtryk for og som den prøver at videreføre. Det drejer sig om en søgen i fire retninger - efter større spændvidde, realisme, præcision og teoretisk ordning.

Bogens teorier sættes også ind i en anden historisk sammenhæng, idet der redegøres for funktionsanalysens rødder i magtadskillelsesdoktrinen, samt de modifikationer i doktrinen, der er nødvendige for dels at tilpasse den til en behavioristisk analyse og dels at gøre den mere dækkende. Den anvendte systemteori har også sine rødder i "The Federalist Papers", omend den er gjort mere explicit. Der tages højde for den traditionelle kritik af funktions- og systemteori således: i stedet for en harmoniantagelse haves en antagelse om sandsynlig sammenhæng (probabilistic functionalism - mutual interdependende), og de statisk-konservative implikationer undgås ved at anlægge en dynamisk approach.

Kapitel II giver ét overblik over den anvendte approach og begreberne i den. Indledningsvis defineres det politiske system: politik defineres i tilknytning til den Weberske tradition som noget med tilknytning til legitim fysisk tvang, et system implicerer sammenhæng mellem en mængde elementer og en grænse til en omverden, der også er konstitueret i systemer. Trods en kritik i introduktionskapitlet af tilbøjeligheden dertil, anvendes der her mekaniske og organiske analogier. Definitioner og teorier i resten af dette kapitel gentages hovedsageligt i de følgende kapitler.

1) Et sådant er forsøgt givet i Göran Hyden "Political Development in Rural Tanzania", Lund 1969, Kap. 1. Resultatet er noget forvirrende.

Kapitel III om politisk struktur og kultur udviser et tydeligt mønster, som illustrerer karakteren af det dynamiske element i A & P's approach: først gennemgås hvert af begreberne hver med en lidt løs definition og en række eksemplificeringer, dernæst får det sit dynamiske aspekt føjet på ved introduktion af nogle tilknyttede funktioner, der har at gøre med børneopdragelse og udvikling.

Politisk struktur er et netværk af politiske roller - og den politiske autoritet i et samfund kan være placeret i forskellige former for strukturer (fra Weber: patriarkalsk dynastisk og feudal autoritet og fra Eisenstadt: 'bureaucratic empires'). Det dynamiske aspekt af strukturen er dels rekrutteringen til de politiske roller, dels strukturel differentiation, forstået som en proces hvorved specifikke politiske roller og strukturer udskilles fra andre. Opnåelse af denne differentiering udgør politisk udvikling, i kombination med dels en øget autonomi for undersystemerne og dels udviklingens kulturelle aspekt.

Politisk kultur er det politiske systems medlemmers individuelle holdninger og orienteringer overfor politik (s.50). Der introduceres begreber fra Parsons (kognitive, affektive og evaluative + diffuse/specifikke orienteringer), Easton (orienteringernes genstand) og Almond & Verba (subject/participant culture). Det dynamiske aspekt udgøres af begreberne politisk socialisering og sækularisering. Sidstnævnte er den udviklingsmæssige side af kulturen og beskrives som "the process whereby men become increasingly rational, analytical, and empirical in their political action" (s.24) hvilket manifesterer sig i en "pragmatic bargaining attitude".

Den højeste politiske udvikling består således i en renselse af den politiske kultur for ikke alene religion, men også ideologi (s.61), hvilket vel må indebære, at den politiske etik ikke længere kan knyttes til målene for politisk adfærd, men kun til dennes midler.

Kapitlerne IV og V behandler input-funktioner og strukturer. Det giver anledning til lige at tage et overblik over de mange klassifikationer, som A & P præsenterer. De opererer med tre funktionsniveauer, nemlig 'system capabilities', 'conversion processes' og 'maintenance and adaptation functions'. "Kapabiliteterne" er af fire slags: regulerende, ekstraherende, distributiv og responsiv. Disse fire ting skal systemet være i stand til at udføre, det er de ting, hvorom der stilles krav fra omgivelserne - og det antages at en høj 'capability' her er et resultat af høj strukturel differentiation og kulturel sekularisering. Dette er i realiteten A & P's udviklingsteori¹⁾.

Konversionsprocessen består i skabelsen af krav og støtte og deres omdannelse til output. Den kan opdeles i seks funktioner: interesseartikulation, interesseagregation, regelfastsættelse, regelanvendelse, regelpådømmelse og politisk kommunikation.

Systemets vedligeholdelse og tilpasning varetages af den politiske rekruttering og socialisering, hvorved den politiske elite forsynes med nye medlemmer og disse og andre medlemmer af systemet indpasses i dets politiske kultur.

Kapitel IV om interesseartikulation klassificerer først interessegrupperne, artikulationsmåden ('means and channels') og artikulationsstilen - og kommer derefter, i afsnittet "Modernization and Interest Articulation", ind på noget, der ligner et tilløb til nytænkning i politologien: de teknologiske faktorerers grundlæggende betydning, via kommunikationsteknikken, den politiske kultur og fordelingen af ressourcer, betones. Dette er det eneste sted i bogen, der uanfægteligt bevæger sig bort fra den form for teoridannelse, der fundamentalt set blot består i klassificering og etikettering, og går over til at operere med en direkte

1) se s. 323 i A & P. Bemærk, at var det ikke netop for den fjerde kategori (den responsive) var USSR fuldt politisk udviklet...

kausalantagelse. Desværre gentages successen ikke senere i bogen¹⁾.

Kapitel V om interesseaggregation beskriver først de strukturer, hvorigennem aggregationen kan finde sted, differentieringen og specialiseringen af sådanne strukturer og den stil, hvori aggregationen finder sted. Stilen kan være pragmatisk, ideologisk eller traditionel. Kun den første repræsenterer et virkeligt udviklet stade. Forbindelsen mellem aggregation og politisk udvikling går gennem de mange nye krav, som opstår og artikuleres som en følge af moderniseringsprocessen (kausaliteten fra før), og som skaber problemer for den politiske elite, der ofte løses via 'the authoritarian stance' overfor politisk udvikling: kontrolleret participation og hierarkisk aggregation. Kapitlet slutter med at diskutere politiske partier: deres allestedsnærværelse i politisk udvikling og deres funktioner m.h.t. rekruttering og socialisering.

Kapitel VI viderefører behandlingen af konversionsfunktionerne ved at beskrive forskellige ting, som de statslige myndigheder foretager sig under magtdelingsdoktrinens kategorier regelfastsættelse, -anvendelse og -pådømmelse. Hver af disse varetages i udviklede politiske systemer af differentierede politiske strukturer - og for hver af funktionerne beskrives uddifferentieringen af strukturerne, de forskellige strukturer og deres virkemåde.

Hver af de tre funktioner har sin specielle problematik m.h.t. politisk udvikling. For regelfastsættelsen er det ændringen fra en principielt uforanderlig og uddifferentieret lov til et lovkompleks, der er principielt foranderligt og specifikt for forskellige områder. At beskrive en udvikling i denne retning som ens for alle områder og jævnt fremadskridende indebærer mange "tillempninger" af data. For regelanvendelsen er dette lettere, al den

1) Se dog s. 112, s. 177 m.fl., hvor denne tankegang stikker hovedet forsigtigt frem.

stund der er en ret direkte sammenhæng mellem moderniseringsprocessens krav til det politiske system og de organisatoriske former, som må udvikles for at opfylde disse krav. Her er udviklingsproblematikken et spørgsmål om bureaukratiets organisation og dets indplacering i samfundets magtstruktur. Regelpå dømmelsen udvikles ofte som en specialiseret struktur samtidig med bureaukratiet. Dens opgave er at kanalisere krav indenfor systemet uden at det trues.

Kapitel VII slutter behandlingen af konversionsprocessen af med at beskrive kommunikationen som en politisk funktion. Det beskriver forskellige typer af kommunikationsstrukturer (face-to-face, traditionelle sociale strukturer, regeringsstrukturer, inputstrukturer, massemedier), strukturernes autonomi i demokratiske og totalitære systemer og kommunikationsmønstrets implikationer for de andre politiske funktioner. Udviklingsproblemet i denne sammenhæng er dels et spørgsmål om massemediernes effekt på den politiske kultur og dels et om sammenhængen mellem ændringer i interaktionsmønster (som følge af socioøkonomisk udvikling), kommunikation og politiske holdninger.

Kapitel VIII behandler det politiske systems "evner" (capabilities) i forskellige retninger - ekstraherende, regulerende, distribuerende, symboldistribuerende og responderende "evner". Det er et forsøg på at lægge vægten på systemets interaktion med de forskellige systemer i omgivelserne, og knytter sig for så vidt stærkt til "feed-back" - tankegangen hos de mere udprægede systemteoretikere. De forskellige "capabilities" er forskellige måder at imødegå - omgå eller opfylde - krav fra omgivelserne på.

De forskellige "capabilities" niveau (den grad, hvori de opfyldes) afhænger af forskellige faktorer: elitens mål og adfærd i relation til systemets krav, de materielle

ressourcer, det organisatoriske apparat og mængden af støtte.

Forholdet mellem "capabilities" og udvikling består i, at en analyse af to af udviklingens tre elementer, strukturel differentiation og autonomi, gør en vurdering af det krævede niveau for "capabilities" mulig - og omvendt: en vurdering af systemets "capabilities" gør nytte, hvis man vil forsøge at forudsige systemets reaktion over for forskellige forudsigelige udviklingsproblemer.

CLASSIFICATION OF POLITICAL SYSTEMS ACCORDING TO DEGREE OF STRUCTURAL DIFFERENTIATION AND CULTURAL SECULARIZATION

I. PRIMITIVE SYSTEMS:

INTERMITTENT POLITICAL STRUCTURES

- A. Primitive Bands (*Bergdama*)
- B. Segmentary Systems (*Nuer*)
- C. Pyramidal Systems (*Ashanti*)

II. TRADITIONAL SYSTEMS:

DIFFERENTIATED GOVERNMENTAL- POLITICAL STRUCTURES

- A. Patrimonial Systems (*Ouagadougou*)
- B. Centralized Bureaucratic (*Inca, Tudor England, Ethiopia*)
- C. Feudal Political Systems (*Twelfth-century France*)

III. MODERN SYSTEMS:

DIFFERENTIATED POLITICAL INFRASTRUCTURES

- A. Secularized City-States:
Limited Differentiation (*Athens*)
- B. Mobilized Modern Systems:
High Differentiation and Secularization
 - 1. Democratic Systems:
Subsystem Autonomy and Participant Culture
 - a. High Subsystem Autonomy (*Britain*)
 - b. Limited Subsystem Autonomy (*Fourth Republic France*)
 - c. Low Subsystem Autonomy (*Mexico*)
 - 2. Authoritarian Systems:
Subsystem Control and Subject-Participant Culture
 - a. Radical Totalitarian (*U.S.S.R.*)
 - b. Conservative Totalitarian (*Nazi Germany*)
 - c. Conservative Authoritarian (*Spain*)
 - d. Modernizing Authoritarian (*Brazil*)
- C. Premobilized Modern Systems:
Limited Differentiation and Secularization
 - 1. Premobilized Authoritarian (*Ghana*)
 - 2. Premobilized Democratic (*Nigeria prior to January 1966*)

Kapitlerne IX og X fremlægger i mange detaljer og med megen illustration en klassifikation af politiske systemer. Omstående skema (A & P s. 217) giver en oversigt over kategorierne i denne klassifikation. Jeg vil blot forsøge at anbringe begreberne i sammenhæng med hinanden.

De primitive systemer er sådanne, hvor sociale strukturer kun midlertidigt (intermittently) optræder som politiske strukturer. Underopdelingen her er todimensional: der er en forskel m.h.t. kompleksitet mellem 'primitive bands' og de to andre, som igen adskiller sig ved graden af differentiering.

De traditionelle systemer har differentierede politiske outputstrukturer. Underkategorierne adskiller sig på en centraliserings- og en differentierings-dimension. Den første skiller 'patrimonial' (fx.: dynastiske) systemer fra centraliserede bureaukratier og feudale systemer, den anden dimension skiller så disse to fra hinanden. De moderne systemer har en uddifferentieret politisk "infrastruktur", der rummer både input- og output-funktioner og politisk kommunikation. "Bystater" slår bro til de traditionelle systemer ved at have strukturer, der minder om de, der i dag udfører de politiske konversionsfunktioner.

De mobiliserede moderne systemer har udviklet såvel differentiering af politiske strukturer som sekularisering af kulturen, til forskel fra de præmobiliserede, som mangler sekulariseringen. I disse er de politiske attituder og orienteringer endnu knyttet tæt til de traditionelle værdier, som følge af et lavt socio-økonomisk udviklingsniveau. Stort set er kun eliten virkelig udviklet.

Både de mobiliserede og de præmobiliserede kan så opdeles i to underkategorier, alt efter om der findes (eller forsøges skabt) kendetegnene på et demokrati: den fulde sekularisering, i form af den pragmatiske participationskultur, og de politiske undersystemers autonomi, strukturernes relative uafhængighed i forhold til hinanden, også kaldet "pluralisme". Om underopdelingerne i øvrigt kun dette:

"It is the more limited social penetration, which di-

stinguishes the conservative branch of totalitarianism"
.....(s.274)...d.v.s. udgør forskellen på Nazityskland
og USSR.

I KAPITEL XI formuleres en teori om politisk udvikling.

A & P har to motiver til fremsættelsen af en sådan: et e-
tisk motiv, omsorg for 'democracy and human welfare'¹⁾ og
et videnskabeligt, et ønske om prædiktation og generalisa-
tion.

To indledende afsnit forbereder teorien ved dels at fo-
retage en sammenlignende gennemgang af de forskellige ty-
per af systemer og dels at udvikle en hypotese om, at
"ethvert system er en fange af sin fortid". Sidstnævnte
har den noget misvisende overskrift: The 'Why' of Develop-
ment - misvisende, fordi det ikke kommer ind på, hvorfor
udvikling finder sted. Det behandler blot hvorfor et sy-
stem har udviklet sig til det, det er i dag. Og det har
det så, fordi det har reageret på sine specifikke måder
overfor de almindelige udviklingsproblemer, som er flg.
fire: opbygning af nationen, do. af staten, participation
og distribution. Disse fire problemer vil opstå under ud-
viklingen fra et traditionelt samfund til et moderne, de-
mokratisk. Til slut fremsættes så teorien, der er et for-
søg på...

- (1)...på basis af generalisationer, der kan udvikles
af de tidligere foretagne klassifikationer
- (2)...og på basis af det historiske forløb m.h.t. al-
lerede mødte udviklingsproblemer
- (3)...samt på basis af flg. hypoteser:
 - a) -at højere capabilities-niveau kun kan udvikles
under højere differentiering og sekularisering
 - b) -at alle systemer vil møde de fire udviklings-
problemer ('nation building, state building,
participation & distribution')
 - c) -og at en 'responsive capability' kun kan ud-

1) "It is not accidental, that Marxism-Leninism took hold
in those parts of Europe which had lagged behind in the
industrial and political development process..."(s.327).
De to motiver, demokrati og velfærd, er altså nært for-
bundne.

vikles, under en vis høj grad af "subsystem autonomy"¹⁾

...at udvikle en forudsigelse af systemets reaktion overfor fremtidige udviklingsproblemer.

Denne teori vil de så udvikle i retning af en rational-choice-model for politisk investering, som skal kunne vejlede om, hvilke dele af systemet, det med begrænsede ressourcer kan betale sig at lægge mest vægt på, såfremt udviklingen skal sikres:

"A "good" theory of political development should enable us to predict the outcome of alternative investment strategies for such goals as democracy, welfare, and stability".(s.330)

Kritik af Almond & Powell

1. Fossums kritik

I førnævnte (note 1) artikel af Egil Fossum fremsættes en kritik²⁾, som deles op i fire punkter:

- (1) Antagelsen om, at der findes kollektive mål og interesseidentitet i samfundet:
"...importance in the light of our contemporary values..." (A & P s. 323 - min understregning).

A & P forudsætter, at systemet grundlæggende er godt og tjener alles interesser i vekslende grad: Alle de politisk signifikante aktører anser jo den offentlige magt-anvendelse for at være legitim (definitionen på politik!) - og derfor strides de blot om konkrete politiske alternativer, som skal gennemføres indenfor systemets rammer og ved hjælp af systemets strukturer. Vi kan måle systemets udvikling kvantitativt blot ved at betragte graden af strukturel differentiation og autonomi og/eller kulturel sekularisering idet vi ikke behøver at tage kvalitative alternativer m.h.t. systemets grundlæggende opbygning med i betragtning.

- (2) Begrebet politik er begrænset til hvad der ekspli-

1) Her skilles for første gang dette problem ud fra de øvrige. Mener forfatterne, at det er et problem af en særlig karakter?

2) - en kritik af hele pol.development-skolen, men A & P's bog er nok det bedste og grundigste værk indenfor denne.

cit er kendt som politisk:

"...other systems than the political...(:)urban and community planning" (A & P s. 331)

Selv efter den beskrevne "intellektuelle revolution" indeholder begrebet "politik" kun det, der eksplicit (i de vestlige samfund) betegnes som politik. A & P overtager et begreb, der indgår i almindelig tænkemåde og diskussion, og lader det danne udgangspunkt for deres analyse. Hvis man i stedet går ud fra det fundamentale, at politik har noget at gøre med allokering og kontrol, finder man, at det meste af, hvad der kan betegnes som hørende til disse to kategorier, finder sted implicit (uden at være almindelig anerkendt) gennem den sociale struktur i samfundet (heri inkluderet den økonomiske del). Og vi finder en sammenhæng mellem udvikling og politiseringsgrad: Jo mere, der gøres explicit politisk, jo mere kan forandres, d.v.s. mobilisering medfører politisk dynamik. Omvendt hænger synet på politik som noget, der finder sted gennem explicit politiske strukturer, sammen med en begrænsning af forventningerne til det område, hvor ændringer kan hidføres gennem koordineret aktion i en ideologisk sammenhæng.

(3) Politik som noget i sig selv:

"When we introduce the capabilities level of analysis, we enhance not only our capacity for scientific prediction and explanation, but also our capacity to talk about policies as they may affect political change in desired directions". (A & P s. 194, min understregning).

De politiske aktører driver ikke politik for politikens egen skyld; politik er målorienteret handling. Politisk adfærd tager sigte på at opnå visse specielle former for udvikling (oftest social og økonomisk), og de politiske aktører knytter etiske forestillinger til deres mål.¹⁾ A & P ser kun på det politiske systems strukturer og funktioner i sig selv - således behandler bogens sidste sider om poli-

1) I det omfang, man undlader at tage stilling til de etiske spørgsmål, der er involveret, har man ikke forsøgt at forstå aktørernes handlinger, men kun at forklare dem (se. G. Skirbekk: Nymarxisme og kritisk dialektikk. Pax 1970 s.25 ff.)

tisk investering kun de politiske beslutninger om investering i de politiske strukturer, ikke de politiske beslutninger om investering andetsteds eller de sociale og økonomiske strukturers "indflydelse" på de politiske investeringers retning eller måske på politiske strukturers begrænsning.

Der er f.s.v. to punkter i dette: for det første et krav om en stillingtagen til aktørernes etiske valg - eller i det mindste en strukturering af analysen i henhold til disse. For det andet problemet om politiske processers betydning for sociale og økonomiske strukturer (og omvendt!) - såsom forskellige policies' forhold til de forskellige samfundsklasser o.s.v.

- (4) Udelukkelsen af den internationale klassestruktur og specifikke udenlandske aktører som bestemmende faktorer i de fattige landes politik:

"We know that the stimulus for political change can come from three sources: from the political system itself (that is to say, from its elites), from social groups in the domestic environment, and from political systems in the international environment". (A & P s. 193, min understregning)

"...We have deliberately chosen not to include them (the international capabilities) in the present study..." (A & P s. 323, min understregning og tilføjelse).

Udgangspunktet for en vurdering af A & P's standpunkt her må være, at der ikke findes noget isoleret nationalt politisk system - og at det særligt for de underudviklede lande er vanskeligt at opnå udvikling, hvis de samtidig vil deltage i fuldt omfang i det internationale system. Den centrale plads, A & P i den oven for citerede formulering giver det internationale system, sætter den senere udeladelse af det i relief.

2. Begrebernes ideologi

De tre første kritikpunkter i det foregående afsnit kan formuleres under ét i en kritik af A & P's måde at definere, klassificere og opbygge på.

Selve struktur-funktions-approach'en i A & P's udformning er udviklet direkte fra det, de selv kalder magtdelingsdoktrinen: den bygger altså på en kategorisering af visse politiske fænomener med helt klart normativt sigte. Erkendelsen af dette forhold skulle synes at kunne anspore en empi-

ristisk videnskabsmand til eftertanke, eller dog til ekstra omhu ved definitionen og videreudviklingen af begreberne. Noget sådant synes ikke at være tilfældet her: Forfatterne bygger analysen op på Montesquieu's tredeling, en uspecificeret "empirificering" af denne og et antal nye kategorier.

Tendensen går igen i den måde, der defineres på bogen igennem - fx. i den foran citerede definition af begrebet sekularisering: "...the process whereby men become increasingly rational, analytical and empirical in their political action" (s. 24). En sådan definition holder kun overfor den, der forstår den intuitivt, hvilket forudsætter ideologisk konsensus med forfatterne. De fleste definitioner i bogen forløber således: en sætning, som i præcision ligner den ovenfor citerede og en eller flere illustrationer til støtte af den intuitive forståelse.

Fremgangsmåden gør definitionerne meget tankevækkende: således illustreres den højt besungne, pragmatiske, fuldt sekulariserede politiske kultur med kulturen på Philippinerne: i dette underudviklede land, med dets enorme sociale spændinger og vidt udbredte korrupsion, findes altså en pragmatisk forhandlings-attitude, fri for de "ideological rigidities", som besværliggør løsningen af de politiske konflikter andre steder. Man fristes til at sige, at en sådan attitude i et land på Philippinerne, snarere end at være tegn på høj politisk udvikling, er en politisk-moralsk pendant til den politisk-økonomiske korrupsion i landet - en afspejling af landets klassestruktur.

Definitions måden træder stærkt i øjnene i kapitlerne IX og X, hvor alverdens politiske systemer klassificeres ved hjælp af nogle begreber, der stort set blot er "oversat" fra almindelig politisk sprogbrug - til tider knap nok det: s. 271 sidestilles begreberne "pluralism" og "autonomy" med hinanden og s. 260 ses, at de kan anvendes synonymt med "democracy".

Kategorisering og begrebsfastlæggelse får således karakter af en udskiftning af belastede etiketter med friske - og de af en sådan kategorisering flydende generaliseringer

er naturligvis fuldstændig parallelle med de fordomme, man træffer i almindelig politisk diskussion på det mest banale plan: "We can predict that systems of this class will continue to show a limited range of responsiveness as long as subsystem autonomy remains low..." (s. 325 om de højt differentierede totalitære systemer - ja, USSR). Det er tautologisk - men tautologier kan til tider bidrage til interessante struktureringer af virkeligheden. Opdelingen her kan imidlertid ikke fra noget synspunkt betegnes som interessant: den er upræcis, banal og prætentios på grænsen til det latterlige. Værdiladningen som sådan har jeg ikke noget at indvende imod (det er der andre, der burde have), al den stund den ind imellem anerkendes¹⁾ - fejlen ligger i, at en påklistring af etiketter som A & P's faktisk ingen teoretisk værdi har. Som underholdning har den sine lyse sider - betragt fx. den gentagne elegante anbringelse (bl.a. s. 59) på en "teoretisk" skala af:

eskimoer /.../USSR/USA.

Man kan kun undre sig over, at det amerikanske politiske system, med sine uovertrufne "capabilities" i alle retninger overhovedet kan frembringe så politisk udviklede personer som fx. de "sorte pantere".

For at indføre nogle mere velkendte begreber i kritikken, kunne man knytte den i det foregående forudsatte opdeling i ideologi ctr. videnskab an til flg. bemærkning af R.K. Merton:

"it is precisely at the point, where the research attention of the sociologists has shifted from the plane of the manifest to the plane of latent functions that they have made their distinctive and major contribution".²⁾

1) Til tider svækkes klarsynet dog så stærkt, at man kommer i tvivl om, hvorvidt det overhovedet eksisterer - se fx. s. 119, 14.-12. linie f.n.

2) citeret i Aidan Southall: "A Critique of the typology of States and Political Systems", s. 113, i M.Banton (ed.) "Political Systems and the Distribution of Power", ASA Monographs 2, Tavistock, N.Y. 1969.

I forbindelse hermed argumenterer Aidan Southall¹⁾ for, at et samfunds "organisatoriske idéer" ikke er dets åbent udtrykte normer men et mønster, som viser sig i samfundsmedlemmernes adfærd. Også denne synsmåde fører til en forkastelse af A & P's fremgangsmåde: de vælger netop en "åbent udtrykt norm", magtdelingsdoktrinen, går ud fra denne og analyserer resten af vejen det eksplicit politiske, idet de koncentrerer sig om problemstillinger, der i deres samfund betegnes som væsentlige. Analyserer altså manifesterede funktioner.

Vender vi nu tilbage til ideologibegrebet, må vi spørge: hvilken ideologi præger så bemeldte værk, hvilken klasses interesser er A & P's fremstilling farvet af? S. 37 nævner de, at deres teorier skal tjene embedsmænd og elite. Alle som politisk definerede initiativer ses som udgående fra den politiske elite (bl.a. s. 193). De opererer med et indsnævret begreb om, hvad der er politisk og dermed tilgængeligt for etisk vurdering og for forandring via målrettet handling. De tager et liberaldemokratisk, kapitalistisk, klassesdelt system som model for endemålet for en unilineær udviklingsproces. De accepterer et sådant systems grundlæggende træk uden at give os redskaber til at vurdere disse med. Kort sagt: de har den herskende klasses ideologi

3. Begrebernes forhold til imperialismen.

Trods den ideologiske oprindelse, begreberne har, finder vi, at de ofte kan anvendes til at beskrive politiske systemer i underudviklede lande: de fænomener (strukturer og vurderinger), som forudsættes i kategorierne, eksisterer faktisk i virkeligheden i en udgave, som gør dem genkendelige. Hermed er vi inde på den imperialistiske side af sagen. Den økonomiske dominans har et kulturelt aspekt, som medfører en kulturel afsmitning, kulturimperialismen, som fx. har eksporteret til Philippinernes politiske elite et politisk tankesæt, som i visse henseender er en tro kopi af det amerikanske. Derfor kan systemet beskrives med

1) ssts.

de opstillede ideologiske kategorier, så længe man holder sig til den del af systemet, hvor eliten dominerer, og så længe man holder sig indenfor elitens værdisystem.

Også indenfor det videnskabelige system sker der en eksport af begreber fra den stærkere til den svagere: "These methods have been ...applied in American political studies...and they are spreading into European and non-Western political studies". (A & P s. 8, om de kvantitative metoder). Ikke alene disse metoder spredes: se engang på de anvendte lærebøger og "approaches" (sic!) i Danmark såvel som overalt i verden - ligegyldigt hvilket felt, det end drejer sig om indenfor politologien, finder man amerikansk dominans. Det her fremførte skulle gerne vise, at det ikke er den teoretiske spændvidde og videnskabelige præcision, som giver USA overvægten indenfor i hvert fald politisk udvikling-studierne. Det er heller ikke den praktiske nytteværdi på længere sigt: på kort sigt har den phillippinske videnskabsmand den nytte af den amerikanske approach, at hans samvittighed ikke besværer ham, mens han sidder i sit elfenbenstårn og studerer massernes holdninger og elitens planer - men i mellemtiden sker der udviklinger, som hans approach aldrig kan registrere, før det er for sent.

Kulturimperialismen forudsætter den økonomiske imperialism. Men den økonomiske imperialism forudsætter på sin side de nødvendige politiske og andre redskaber for at kunne føres ud i livet. Den forudsætter en aktiv og samarbejdsvillig statslig udenrigspolitik og en social pacificeringspolitik indadtil i de fattige lande. Først og fremmest forudsætter den, at de grundlæggende træk i det kapitalistiske system, markedsøkonomien, privatejendommen og den "åbne dør" udadtil, bevares.

En struktur-funktions approach studerer et systems overlevelse ved hjælp af nogle tilpasnings- og reguleringsprocesser, som finder sted løbende i systemet, efterhånden som det udsættes for forskellige påvirkninger såvel inde- som udefra. I bogens sidste kapitel ses resultatet af denne "systems persistence"-problemstilling, når den

kombineres med A & P's ideologiske forudsætninger. Her opstilles den omtalte "rational-choice-model" for "politisk investering". Målsætningen for modellen er at udstikke retningslinjer for en udvikling af det politiske system, der tilgodeser målene demokrati, velfærd og stabilitet (s. 330).

Sammenhængen mellem demokrati og velfærd og kampen mod kommunismen er tidligere berørt (note 5). Stabilitet som målsætning i forbindelse med teoriens øvrige præmisser viser klart analysens karakter af ideologi for overklassen:

Den opstillede model kan kun anvendes praktisk af en politiker, der ideologisk er i overensstemmelse med A & P - og det vil altså sige en liberalist af vestligt tilsnit. Modellen kan således kun anvendes af regimer i lande med et liberalistisk politisk og økonomisk system. Den stabilitet, den fremmer, er derfor ensbetydende med opretholdelse af et liberalistisk system i lande, hvor dette foruden den fortsatte klassedeling af samfundet (som andetsteds, men med langt mere graverende konsekvenser) medfører fortsat "udvikling af underudviklingen" gennem deltaelsen i det internationale samkvem, der jo foregår på de riges og stærkes præmisser. Medaljens forside er, at dette samkvem har store fordele at tilbyde visse lag af det nationale bourgeoisie samt de imperialistiske magter, hvis redskaber modeller som den her omtalte på denne måde er.

Modellen og teorierne er også medvirkende til at tilsløre imperialismen gennem det syn på selve udviklingsproblemet, de bygger på. Der står her to opfattelser overfor hinanden, to forskellige forklaringer på, hvorfor nogle lande i dag er så udpræget fattigere og mindre udviklede end andre: den liberale udviklingsideologi/imperialismeteorien. A & P står på den førstes standpunkt, deres syn på udviklingsproblemet består i, at de placerer alle politiske systemer i et tredimensionalt rum (dimensionerne: differentiering, autonomi og sekularisering), hvis ene hjørne repræsenterer toppen af alle tre dimensioner. Her

befinder UK og USA sig. På vej mod denne svært opnåelige tinde befinder sig så alle andre lande i verden sig, idet de bevæger sig hurtigere eller langsommere og mere eller mindre direkte i den rigtige retning, alt efter som de er kommet sent eller tidligt i kontakt med den vestlige civilisation - og afhængigt af, om deres politiske eliter har valgt den rigtige vej.

En sådan synsmåde inspirerer til kvantitative ræsonnementer over graden af udvikling på de forskellige dimensioner i forskellige lande. Den spærrer helt for den anden måde at se udviklingsproblemet på: som en klassekamp mellem underklassen i de fattige lande og overklassen i de rige. Det stedfundne historiske forløb og den nuværende tilstand i de fattige lande - historiens konfliktprægede forløb, uddybningen af de forskellige kløfter, den fortsatte forarmning - synes at bekræfte denne anden model, imperialismemodellen. Og dennes problemstilling tilsløres fuldstændigt af teorier som Almond og Powell's.

En eksemplificering:

Politik i den Sydafrikanske Republik

1. Approach

Thompson's bog er et led i Little, Brown-seriens "country studies" og skulle, ifølge sig forord, følge Almond og Powell's approach, samtidig med at teorierne tilpasses de konkrete behov. Den giver således anledning til at vurdere approachens anvendelighed og resultater. I Nden en sådan vurdering foretages, må der dog tages visse forbehold, idet Thompson kun i ringe omfang benytter sig af Almond og Powell's begreber.

Jeg vil betegne Thompson's approach som blandet instituitionel-funktionel. I mange af bogens afsnit er udgangspunktet en institution eller en struktur, som apriori anses for at have politisk relevans og som derfor indbyder til en nærmere beskrivelse - således hele kapitel III, som behandler statsorganernes juridiske struktur, og afsnittet om politisk kommunikation i kapitel V, som med stor

selvfølgelighed snakker aviser. Andre steder kommer vi nærmere til den funktionscentrerede beskrivelse - såsom i afsnittet om politisk socialisering, hvor forskellige strukturer og institutioner analyseres m.h.t. deres socialiseringsfunktion.

Disse fremgangsmåder er f.s.v. i overensstemmelse med struktur-funktionsanalysen, som denne iflg. Almond og Powell kan forløbe både som en bestemmelse af, gennem hvilke strukturer en funktion udføres, og som en analyse af, hvilke funktioner en bestemt struktur har. Der er dog en vis forskel på at undersøge strukturer og institutioner: politiske institutioner er eksplicit anerkendte dele af det politiske liv i det pågældende samfund - dette behøver strukturer ikke at være. Spørgsmålet står imidlertid tilbage, om ikke institutionsanalysen er naturlig i forlængelse af Almond og Powell's faktiske accept af kun at analysere det manifest politiske.

2. Opbygning

Bogen er bygget op med to hovedafsnit i midten: "The Framework of Political Life" og "How the System Works", hhv. kapitlerne III og IV. Kapitel III er den sædvanlige analyse af de forfatningsretlige forhold, og beskrivelsen af disse er både grundig og omfattende. Kapitel IV beskriver så de elementer, som den omtalte "intellektuelle revolution" har inddraget i området for det politisk relevante: familiestruktur, uddannelsessystem, kirker, fagforeninger, massemedier m.v. i deres "politiske aspekt".¹⁾

Uden om disse to hovedafsnit bygges så det op, som man ikke nødvendigvis får med ved at holde sig til en beskrivelse af "det politiske system": Kapitel II, "The Context of the Political System", beskriver det politiske systems

1) Anførselstegnene skyldes, at jeg mener, at den højt abstrakte aspektbetragtning aldrig følges op i de konkrete analyser - således heller ikke her: familien og skolen har efter min mening adskillige andre politiske aspekter end de politiske synspunkter, de giver børnene og den større eller mindre grad af kulturel integration de bevirker.

historiske baggrund samt nogle af dets omgivelser: de demografiske forhold og det økonomiske system. Det sociale system er tildels belyst i førømtalte kapitel IV, det internationale politiske systems virkninger på Sydafrika (SA)- og omvendt - beskrives i kapitlerne I og VI. Disse to kapitler beskæftiger sig særligt med Sydafrikas betydning som et tilbagevendende "issue" i verdenspolitikken, et forhold med stærke moralske overtoner.

Beskrivelserne er meget omfattende og detaljerede, det er forbavsende, hvad det lykkes forfatteren at få med på den forholdsvis trange plads. Af konkrete mangler kunne man imidlertid nævne fx. en beskrivelse af det komplicerede net af nationale og internationale finansielle forbindelser, som er af den allerstørste betydning for de vestlige landes stillingtagen til SA-spørgsmålet. Det økonomiske afsnit går helt uden om dette - det eneste selskab, som nævnes ved navn, er et offentligt ejet, og de to facetter af økonomien, som fremhæves som særligt politisk vigtige, er dens styrke og dens uligheder. Afsnittet om den "eksterne opposition" koncentrerer sig om FN og spørgsmålet om internationale sanktioner. En anden mangel udspringer bl.a. af forfatterens hang til kun at anvende officielle kilder, og til at lægge vægt på den officielle politik: hans beskrivelse af den folkelige modstand mod regimet og af begyndelsen til en organiseret frihedskamp er særdeles mangelfuld og præget af misforståelser. Det kræver en del arbejde og megen kritisk sans at sætte sig ind i disse problemer - men resultaterne er nok så signifikante som de, der kommer ud af en analyse af den officielle politik.

3. Værdiproblemet.

Som ovenfor berørt er det naturligvis særlig vanskeligt at beskrive netop SA objektivt - videnskabsmandens hemmelige drøm, skønt han godt ved, det er umuligt - på grund af de stærke "morske overtoner". Thompson foretager et morsomt forsøg på at få værdierne "af vejen" i indledningskapitlet, hvor "The Case for the Govt." og "The Case against the Govt." præsenteres med megen omhu og nøj-

agtighed. Derefter kan beskrivelsen og analysen så fortsætte uhindret af værdiladede betragtninger. Naturligvis må det mislykkes - af den selvfølgelige grund, at en analyse som den fremlagte i høj grad indebærer en vurdering af og stillingtagen til regeringens "policies" på forskellige områder, derunder en vurdering af regeringens officielt fremsatte forventninger til disse. Endvidere er der det helt selvfølgelige forhold, at en fremstilling, som Thompson's indebærer en kraftig udvælgelse af emner og prioritering blandt disse. De to konkrete mangler, jeg nævnte i sidste afsnit, giver en antydning om den værdiladning, der ligger i denne proces.

De værdier, som faktisk ligger bag fremstillingen, er vist nogenlunde de samme som Almond og Powell's: demokrati, stabilitet og velfærd. Oversat til et videnskabeligt sprog kunne man kalde det "bevarelse af privatkapitalisteske ejendomsforhold i et samfund med realøkonomisk vækst og et vist mål af borgerlig frihed". Bogen igennem foretages der en omhyggelig afvejning af SA-regimets politik i relation til disse mål. Resultatet er, med hensyn til hvert af målene for sig, at det ser lyst ud for stabiliteten, nogenlunde for velfærden og mørkt for demokratiet. En samlet vurdering giver, især på lidt længere sigt, et noget mørkere billede, da regimets politik i de tre henseender er i modstrid med hinanden. Det demokratiske "fremskridt" ligger i bantustans' selvstyre - som, hvis det også bliver økonomisk (det vil sige reelt), vil gøre størsteparten af befolkningen fattigere. Det økonomiske fremskridt ligger i en fortsat industriel ekspansion - som hæmmes af apartheid-politikken. Fortsat stabilitet indebærer en stramning, dels af apartheid-politikken, dels af repressionen i øvrigt - hvilket går ud over dels økonomisk vækst, dels de borgerlige friheder.

4. Begreber, argumentation og teorier.

Bogen er på 230 sider. Indskudt hist og her findes ca. 4-5 sider definition, begrebsdiskussion og teoretisering. Simple generalisationer er der mange af, men de er

ret upræcise og ligger på et udpræget "præteoretisk" plan. Jeg tror, det er SA-problemets førnævnte stærke moralske ladning, der får forfatteren til at koncentrere sig så stærkt om de empiriske og "præteoretiske" fænomener og skyde de teoretiske aspekter til side som mindre vigtige. I betragtning af den naive karakter, som en isoleret afstandtagen fra apart-
heid har, forekommer det et alvorligt fejlgreb at undlade at lade de sædvanlige begreber og kategorier gennemgå en nærmere analyse.

Forfatterens stratifikationsbegreber er originale: han opdeler samfundet i fire kaster - en hvid, en farvet, en asiatisk og en sort - indenfor hvilke der findes to eller flere fællesskaber (communities). Begrundelsen for kastebegrebets anvendelse er, at de opregnede grupper er endogame pr. lov (den hvide) eller tradition. Fællesskaberne afgrænses ved sprog eller religion. Undersøger man, om de således frembragte grupperinger er homogene med hensyn til centrale politiske variable, finder man en vis homogenitet med hensyn til aktuel og potentiel magt. To indvendinger kunne dog rejses: grupperingen inddrager alle hvide i samme kategori og overser, at der findes to marginale grupperinger af hvide: arbejderne, hvis objektive "interesser" (idet jeg antager, at arbejdere i et privatkapitalistisk samfund har en umiddelbar objektiv "interesse": magt!) ikke varetages af systemet, og de engelsktalende intellektuelle, som her befinder sig i en for den ubehagelig marginal position, der har fået mange af dem til at forlade landet. Desuden opdeles landets underklasse i tre kaster ved den foretagne kategorisering. Efter den udvikling, der har fundet sted i de senere år (også før 1965) er en sådan underopdeling vel overflødig.¹⁾

En opdeling i klasser efter det økonomiske kriterium

1) Ligeledes er opdelingen i "fællesskaber" overflødig, og så m.h.t. de hvide - jvf. Thompsons egen vurdering (s. 153): "What could be more satisfactory to a ruling party firmly entrenched in power than an opposition which endorses the principles of some of its most far-reaching legislation, ...and whose very existence seems to refute the allegiance of authoritarianism!"

(ejendomsret til produktionsmidlerne), måske kombineret med et socialt (uddannelse) ville frembringe en signifikant gruppering i en over- og en underklasse, med en middelklasse ind imellem, som for øjeblikket er afmægtig, men måske ikke vedbliver at være det. Denne middelklasse består så af dels de uddannede og relativt velstående fra underklassen og dels de hvide arbejdere. Den er kendetegnet ved, dels at dens potentielle magt er større end dens aktuelle, dels at dens nuværende syn på egne interesser meget vel kan tænkes at undergå en forandring under ændrede forhold.

I analysen af oppositionen mod systemet (her = regimet) kategoriseres denne efter sit omfang ("national/sectional"), sine mål (reform/revolution) og sine midler (legale/illegale, voldelige/ikke-voldelige) - og desuden udskilles en "ekstern" opposition til særskilt behandling.

Opdelingen er både relevant og oplysende - men der mangler lidt dialektik, når det kommer til den konkrete analyse. Også indenfor struktur-funktionsanalysen findes der begreber, der kan anvendes til dialektisk analyse: man kunne tale om de manifest oppositionelle strukturers "latente funktionelle" aspekter m.h.t. regimet, såvel som (i bogen)deres "manifeste dysfunktionelle" aspekter. Citatet i noten på foregående side antyder faktisk, hvorledes en sådan analyse skulle forløbe.

Den væsentligste konklusion i bogen ligger i dens slutningsord: "For the foreseeable future, therefore, the political system of South Africa seems to remain substantially as portrayed in this book..." Det er jo en højst konkret forudsigelse, og det kunne være oplysende m.h.t. bogens teoretiske niveau at undersøge, hvilke teorier der ligger bag en sådan konklusion. Jeg mener følgende er et loyalt referat af Thompson's argumentation:

A. Internt

- præmis 1: for at opnå magt behøver den interne opposition enighed og en effektiv organisation
- præmis 2: regeringens overlegne magt anvendes til, gennem en stærkt repressiv politik, at knuse oppositionens organisation og så splid i dens

rækker

delkon-

klusion A: så længe regeringen har midler til at vedligeholde sit pres, vil oppositionen være svag.

B. Eksternt

præmis 1: USA og Vesteuropa indtager, i kraft af deres interesser og i kraft af deres overlegne ressourcer og potentiel, en nøglestilling m.h.t. ethvert forsøg på at tvinge SA gennem sanktioner

præmis 2: USA og Vesteuropa vil ikke gribe ind i en politisk stabil og økonomisk profitabel situation som den nuværende

delkon-

klusion B: kun hvis andre faktorer (d.v.s. den interne opposition) ændrer situationen, vil der blive grebet effektivt ind udefra

C. Konklusion:

regimet ændres ikke i overskuelig fremtid

Argumentationen er formuleret omkring et magtbegreb, i overensstemmelse med bogens forord: "The core of this book is a discussion of political power as it actually operates in the Republic of South Africa". De anvendte begreber mestres af enhver politisk journalist med lidt omtanke og et vidensniveau på højde med Thompson's.¹⁾ En lidt flittigere anvendelse af Almond og Powell's begrebsapparat ville have givet analysen et mere videnskabeligt udseende - men som ovenfor berørt har tilknytningen til Almond og Powell, i det omfang, den er til stede, haft visse negative effekter, og de positive sider bogen har skyldes dens forfatters flid og belæsthed nærmere end dybden af hans analyse. For mig at se er der ikke nogen fordel i at erstatte de i bogen anvendte ord med Almond og Po-

1) Et sådant demonstreres fx. af Colin Legum i "Sør-Afrika, Krise for Vesten", Pax 1965, hvis analyse er langt mere original og relevant end Thompsons. Ligeledes Brian Bunting: "The Rise of the South African Reich", Penguin 1969

well's, al den stund ingen af A & P's "teorier" virker relevante for tilfældet SA. Selvfølgeligheder om regimets lyst og evner til at fordele goderne ligeligt eller opretholde ro og orden formuleres lige så vel i almindelige uigennemtænkte magtbegreber som i "capabilities" og udviklingsmål.

5. Bogens anvendelighed

Som Håndbog i sydafrikansk politik er bogen stort set fortræffelig, trods dens omtalte mangler. Dog er mange af oplysningerne naturligvis allerede forældede, og visse nyere udviklinger ikke kommet med. Således står det vel nu klarere end i 1965, at ændringerne i SA kommer fra afrikanerne i SA og dets nærmeste nabolande - og at tidsperspektivet dermed nogenlunde sikkert er på en 20-50 år. Og man ved mere om, hvordan regimet vil søge at overleve (atombomben, den udadvendte udenrigspolitik i Afrika, accepten af 1970-retssagen om Namibia).

Til anvendelse ved komparation synes jeg ikke, den er god. Det er ikke fordi jeg mener, man vil få andet end selvfølgeligheder ud af konsekvent at anvende A & P's begreber på en række systemer og derefter sammenligne dem - men ikke engang dette er muligt med denne bog. Heller ikke relationen mellem politik og ejendomsforhold er tilstrækkeligt belyst til, at bogen kunne anvendes til komparation i et marxistisk regi.

Bogens politiske effekt er den sædvanlige for liberale akademikers analyser af SA: trods den stærke afstandtagen fra regimet er den tandløs - netop fordi regimet er det eneste, den tager afstand fra og fordi den ikke sætter regimets politik og dets overlevelsesmuligheder ind i en fornuftig sammenhæng, d.v.s. analyserer Sydafrikas funktion i en verdensøkonomisk sammenhæng.